

บทที่ 3

คำเลข - คำกริยาวิเศษณ์

1. เกณฑ์ในการพิจารณาว่าคำ เลข เป็นคำกริยาวิเศษณ์

คำ เลข ที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ (คำเลข - คำกริยาวิเศษณ์) จัดเป็นคำกริยาวิเศษณ์ เพราะสามารถปรากฏในช่องว่างของกรอบประโยคทดสอบคำกริยาวิเศษณ์ได้

กรอบประโยคทดสอบคำกริยาวิเศษณ์ ได้แก่

กรอบที่ 1 นาม กริยากรรม _____

กรอบที่ 2 นาม กริยากรรม นาม _____

ตัวอย่าง

กรอบที่ 1 แทน นอน เลข (คงจะง่วงมาก)

กรอบที่ 2 แม่ กิน ขนม เลข (คงกลัวว่ามันจะเสีย)

2. การปรากฏร่วมกับคำกริยาวิเศษณ์คำอื่น ๆ ของคำเลข - คำกริยาวิเศษณ์

คำเลข - คำกริยาวิเศษณ์ อาจจะมีปรากฏร่วมกับคำกริยาวิเศษณ์คำอื่น ๆ *
ได้ 2 ลักษณะ คือ

2.1 ปรากฏร่วมกันโดยทำหน้าที่ร่วมกันขยายกริยา

* คำกริยาวิเศษณ์เหล่านี้มาจากภาคผนวกในวิทยานิพนธ์ของ
บังอร มุทธาภรณ์ (3: 95-149)

ตัวอย่างเด็กชั้นจ้งเลย

เลย ปรากฏร่วมกับคำกริยาวิเศษณ์ จ้ง แล้วทำหน้าที่รวมกันขยายคำกริยา ชน

การปรากฏในลักษณะนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภทได้แก่

2.1.1 ประเภทที่ปรากฏร่วมกันเป็นกลุ่มคำกริยาวิเศษณ์ 2 คำ โดย คำเลย-คำกริยาวิเศษณ์ จะปรากฏเป็นคำหลัง มีอยู่ 6 กลุ่ม ได้แก่ จ้ง เลย จ้งเลย บ้อยเลย เร้อยเลย เสมอเลย เหลือเกินเลย

ตัวอย่าง

เด็กคนนี้ ชน จ้ง เลย

แดง ชน จ้ง เลย

น้อง ไป บ้าน เพื่อน บ้อย เลย

พ่อ คุ ฉัน เร้อย เลย

แม่ ใจดี เสมอ เลย

เด็กนั้น ซี้ เกียด เหลือ เกิน เลย

มีกลุ่มคำกริยาวิเศษณ์บางกลุ่มเท่านั้นที่มี คำเลย-คำกริยาวิเศษณ์ ปรากฏข้างหน้าได้ เท่าที่พบมี 2 กลุ่ม ได้แก่ ที่ เดียว เหมือนกัน

ตัวอย่าง

เขา นอน เลย ที่ เดียว* (คงจะเหนื่อยมาก)

แดน นอน เลย เหมือน กัน (เหนื่อยสทอ ๆ กับเราแหละน่า)

2.1.2 ประเภทที่ปรากฏร่วมกันเป็นกลุ่มคำกริยาวิเศษณ์ 3 คำ โดยมีกลุ่มคำกริยาวิเศษณ์ ตามข้อ 2.1.1 3 กลุ่ม ซึ่งได้แก่ จ้ง เลย จ้งเลย เหลือ เกิน เลย ปรากฏเป็นส่วนหลัง รวม 87 กลุ่ม คือ

2.1.2.1 กลุ่มที่มีกลุ่มคำกริยาวิเศษณ์ จ้ง เลย ปรากฏเป็นส่วนหลัง มีอยู่ 25 กลุ่ม**

ตัวอย่าง

น้องเล็ก นอน ซี้ เข้า จ้ง เลย เลย

* ที่ เดียว บางครั้งออกเสียง เดียว

** ดูเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ง. หน้า 87

2.1.2.2 กลุ่มที่มีกลุ่มคำกริยาวิเศษณ์ จึง ปรากฏเป็น

ส่วนหลัง มีอยู่ 32 กลุ่ม *

ตัวอย่าง

เขา ได้ เงินเดือน น้อย จึง เลย

ประคิษฐ์ ไป ข้างปะอิน บ่อย จึง เลย

2.1.2.3 กลุ่มที่มีกลุ่มคำกริยาวิเศษณ์ เหลือเกิน ปรากฏ

เป็นส่วนหลัง มีอยู่ 30 กลุ่ม **

ตัวอย่าง

วีระ ชุต กระท่อนกระแท่น เหลือเกิน เลย

นักร้องคนนี้ หายหน้าไป นาน เหลือเกิน เลย

2.2 ปรากฏร่วมกันโดยไม่ได้ทำหน้าที่ร่วมกันขยายกริยา

ตัวอย่าง

ยา ขม ปี เลย

เลย ปรากฏร่วมกับคำกริยาวิเศษณ์ ปี แต่ไม่ได้ทำหน้าที่ร่วมกับขยายกริยา เนื่องจาก คำกริยาวิเศษณ์ ปี ขยายคำกริยา ขม อยู่ก่อน แล้ว เลย จึงขยาย ขม ปี อีกทอดหนึ่ง

ในวิทยานพนธ์นี้ไม่ได้ศึกษารวบรวมการปรากฏร่วมกันในลักษณะนี้ไว้ เพราะไม่ได้ทำหน้าที่ขยายกริยาร่วมกับ คำ เลย - คำกริยาวิเศษณ์ คำกริยาวิเศษณ์เหล่านี้มีมากมาย

* ดูเพิ่มเติมที่ภาคผนวก จ. หน้า 90

** ดูเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ฉ. หน้า 93

3. หน้าที่ของคำเลข - คำกริยาวิเศษณ์

คำเลข - คำกริยาวิเศษณ์ อาจจะทำหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งใน 2 อย่าง
ต่อไปนี้ คือ ทำหน้าที่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของหน่วยขยาย (ข) ของกริยาวลี หรือ ทำ
หน้าที่เป็นหน่วยขยาย (ข) ของกริยาวลีตามลำพัง

3.1 เมื่อทำหน้าที่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของหน่วยขยาย (ข) ของกริยาวลี
คำเลข - คำกริยาวิเศษณ์ อาจปรากฏร่วมกับส่วนอื่น ๆ ของหน่วยขยาย (ข) คือ
คำกริยาวิเศษณ์คำอื่น ๆ สถานวลีลดฐานะ หรือ กาลวลีลดฐานะ โดยมีรูปแบบการ
ปรากฏดังนี้

3.1.1 คำเลข - คำกริยาวิเศษณ์ ปรากฏร่วมกับคำกริยาวิเศษณ์คำ
อื่น ๆ *

ตัวอย่าง

จง / เลข

เด็กคนนี้ สนใจเลข

3.1.2 คำเลข - คำกริยาวิเศษณ์ ปรากฏร่วมกับสถานวลีลดฐานะ

ตัวอย่าง

ที่บ้านคุณชาย / เลข

ที่คงจะนอนค้าง ที่บ้านคุณชายเลข

3.1.3 คำเลข - คำกริยาวิเศษณ์ ปรากฏร่วมกับกาลวลีลดฐานะ

* ดูเพิ่มเติมที่หัวข้อที่ 2 หน้า 25 และภาคผนวก ง. หน้า 87

ภาคผนวก จ หน้า 90 ภาคผนวก ฉ หน้า 93

ตัวอย่าง

เดือนนี้ / เลข

ฉันจะไป เดือนนี้เลย

3.1.4 คำเลย - คำกริยาวิเศษณ์ ปรากฏร่วมกับสถานวลิตฐานะและ
กาลวลิตฐานะ

ตัวอย่าง

ที่บ้านคุณชาย / เดือนนี้ / เลข

เธอ ต้องไป ที่บ้านคุณชายเดือนนี้เลย

3.1.5 คำเลย - คำกริยาวิเศษณ์ ที่ปรากฏเป็นกลุ่มคำกริยาวิเศษณ์
ปรากฏร่วมกับสถานวลิตฐานะ

ตัวอย่าง

ที่บ้านคุณชาย / จังเลย

น้อง อาจจะนอนค้าง ที่บ้านคุณชายจังเลย

3.1.6 คำเลย - คำกริยาวิเศษณ์ ที่ปรากฏเป็นกลุ่มคำกริยาวิเศษณ์
ปรากฏร่วมกับกาลวลิตฐานะ

ตัวอย่าง

เดือนนี้ / จังเลย

ฉัน อาจจะไป เดือนนี้จังเลย

3.1.7 คำเลย - คำกริยาวิเศษณ์ ที่ปรากฏเป็นกลุ่มคำกริยาวิเศษณ์
ปรากฏร่วมกับสถานวลิตฐานะและกาลวลิตฐานะ

ตัวอย่าง

ที่บ้านคุณชาย / เดือนนี้ / จังเลย

ฉัน อาจจะไป ที่บ้านคุณชายเดือนนี้จังเลย

3.2 เมื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยขยาย (ข) ของกริยาวลีตามลำพัง คำเลย - คำกริยาวิเศษณ์ อาจจะปรากฏร่วมกับองค์ประกอบอื่น ๆ ของกริยาวลีเป็นแบบโครงสร้างของกริยาวลีได้ 3 แบบ คือ ก ข ช₁ ก ข และ ช₁ ก ช₂ ข

3.2.1 แบบ ก ข

คำเลย - คำกริยาวิเศษณ์ อาจจะปรากฏร่วมกับหน่วยแก่น (ก) ซึ่งได้แก่ คำกริยาทุกคำ

ตัวอย่าง

นั่ง / เลย
ค่อย นั่ง เลย (ทั้ง ๆ ที่ไม่มีใครเชิญ)

3.2.2 แบบ ช₁ ก ข

คำเลย - คำกริยาวิเศษณ์ อาจจะปรากฏร่วมกับหน่วยอื่น ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของกริยาวลีดังนี้

ก. หน่วยช่วยกริยาหน้าหน่วยแก่น (ช₁) ซึ่งคำที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยช่วยกริยาหน้าหน่วยแก่น (ช₁) ตามแบบโครงสร้างนี้ได้มีอยู่ 3 ชนิดคือ

(1) คำช่วยหน้ากริยา 26 คำ * ได้แก่ เกิด เกือบ กำลัง ขึ้น ลง คล้ายจะ กวกร เคย จะ จะได้ ดูเหมือน ได้ ต้อง แพบ ผิน เฟ็ง มัก ถ่อม ยั้ง ยั้ง สามารถ หมายถึง เห็นจะ ออก อยาก อาจ

คำช่วยหน้ากริยาที่ปรากฏร่วมกับคำเลย - คำกริยาวิเศษณ์ไม่ได้มี 10 คำ ได้แก่ ค่อนข้าง ค่อย จวน ชัก ทำ นำ หลอย มัว แสน ออกจะ

(2) คำปฏิเสธ ไม่

(3) คำเฉพาะ อย่า

* ดูเชิงอรรถหน้า 17

ข. หน่วยแก่น (ก) ซึ่งคำที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยแก่น (ก) ตามแบบ
โครงสร้างนี้ได้ คือ คำกริยาทุก ๆ คำ มีจำนวนมากจนมีอาจจะระบุไว้ได้ทั้งหมด

ตัวอย่าง

กำลัง / งาม / เลย

คนไม้ กำลังงามเลย

คูเหมือน / หลับ / เลย

น้อง คูเหมือนหลับเลย (แถมเห็น้อยมากนะ)

ไม้ / สวย / เลย

เสือ ไม้สวยเลย

อย่า / เสียใจ / เลย

เธอ อย่าเสียใจเลย (ไหน ๆ มันก็หายไปแล้ว)

จวน / หลับ / เลย

* น้อง จวนหลับเลย

ท่า / นอน / เลย

* เขา ท่านอนเลย

3.2.3 แบบ $ซ_1$ ก $ซ_2$ ข

คำเลย - คำกริยาวิเศษณ์ อาจจะปรากฏร่วมกับหน่วยอื่น ๆ ที่
เป็นองค์ประกอบของกริยาลี ดังนี้

ก. หน่วยช่วยกริยาหน่วยแก่น ($ซ_1$) ซึ่งคำที่ทำหน้าที่เป็นหน่วย
ช่วยกริยาหน้าหน่วยแก่น ($ซ_1$) ตามแบบโครงสร้างนี้ได้มีอยู่ 3 ชนิด คือ

(1) คำช่วยหน้ากริยา 5 คำ ได้แก่ กำลัง คล้ายจะ จะ

คูเหมือน ยัง

คำช่วยกริยาที่ปรากฏร่วมกับคำเลย - คำกริยาวิเศษณ์ไม่ได้ มี

31 คำ ได้แก่ เกิด เกือบ ขึ้น คง ควร ค่อย ค่อนข้าง เคย จวน ชัก
ไต่ ต้อง ท่า แพบ นำ ผิน หลอย เพิ่ง มั๊ก มัว ย่อม ยิ่ง สามารถ
แสน อก หมายถึง เห็นจะ อยากร ออกจะ อาจ จะได

(2) คำปฏิเสธ ไม่

(3) คำเฉพาะ อย่า

ข. หน่วยแก่น (ก) ซึ่งคำที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยแก่น (ก) ตามแบบโครงสร้างนี้ได้ คือ คำกริยาทุก ๆ คำ มีจำนวนมากจนมีอาจระบุไว้ได้ทั้งหมด

ค. หน่วยช่วยกริยาหลังหน่วยแก่น ($ช_2$) ซึ่งคำที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยช่วยกริยาหลังหน่วยแก่น ($ช_2$) ตามแบบโครงสร้างนี้ได้ คือ คำช่วยหลังกริยา อยู่

ตัวอย่าง

กำลัง / หลับ / อยู่ / เลย

ฉัย กำลังนอนหลับอยู่เลย (ตอนที่เธอมาหา)

ยัง / นอน / อยู่ / เลย

เขา ยังนอนอยู่เลย (รอสักครู่นะ)

ไม่ / มี / อยู่ / เลย

ผู้ชายคนนี้ ไม่มี - (ความสุภาพ) อยู่เลย

อย่า / ชักช้า / อยู่ / เลย

เธอ อย่าชักช้าอยู่เลย (เดี๋ยวจะไม่ทันรถ)

ต้อง / หลับ / อยู่ / เลย

* น้อง ต้องหลับอยู่เลย

อาจ / นอน / อยู่ / เลย

* เขา อาจนอนอยู่เลย

4. ความหมายของคำเลย - คำกริยาวิเศษณ์

คำเลย - คำกริยาวิเศษณ์ อาจจะมี ความหมายได้ 5 ความหมาย ดังนี้

4.1. มีความหมายว่าทันที ไม่รีรอ

คำเลย - คำกริยาวิเศษณ์ ที่มีความหมายนี้ อาจจะใช้ในประโยคบอกเล่า ประโยคปฏิเสธ หรือประโยคคำสั่งก็ได้

4.1.1. เมื่ออยู่ในประโยคบอกเล่า มักจะอยู่ในประโยคที่มี 2 อนุภาค ซึ่งมีการเชื่อมอนุภาค หรือ หรือ...ก็ หลังจาก หลังจาก...ก็ หลังจากที่ หลังจากที่...ก็ อยู่ในอีกอนุภาคหนึ่ง

ตัวอย่าง

น้องนอน เลย พอถึงบ้าน

หรือ ถึงบ้าน น้องนอนเลย

พอ ใ้รับจดหมาย เขาก็เปิดอ่านเลย

เขาลาออกจากงานเลย หลังจากความลับของเขาเปิดเผย

หลังจากความลับของเขาเปิดเผย เขาลาออกจากงานเลย

หลังจากพบกับเธอแล้ว ฉันก็กลับบ้านเลย

น้องร้องไห้เลย หลังจากที่เราว่าสอบไม่ได้

หลังจากที่เราว่าสอบไม่ได้ น้องร้องไห้เลย

หลังจากที่ถูกถูกรูด เขาก็กลับบ้านเลย

เลย ในทุก ๆ ประโยคตัวอย่างข้างต้น มีความหมายว่าทันที ไม่รีรอ

4.1.2 เมื่ออยู่ในประโยคปฏิเสธ มักจะเกิดร่วมกับคำลงท้าย หรือ

ตัวอย่าง

เขาไม่อาบน้ำ เลย หรือ (ต้องรอให้แห้งแห้งเสียก่อน)

เลย มีความหมายว่าทันที

4.1.3 เมื่ออยู่ในประโยคคำสั่ง จะแสดงความหมายเน้นคำสั่งให้หนักแน่นขึ้น

ตัวอย่าง

ตอบมาเลย (ไม่ต้องกลัวครู ผิดก็ไม่ใช่ไร)

เลย มีความหมายว่าทันที ไม่รีรอ แสดงความหมายเน้นคำสั่งให้หนักแน่นขึ้น

4.2 มีความหมายว่าตลอดไป

คำเลข - คำกริยาวิเศษณ์ ที่มีความหมายนี้อาจจะอยู่ในประโยคคำสั่ง ประโยคบอกเล่า หรือประโยคปฏิเสธก็ได้

4.2.1 เมื่ออยู่ในประโยคคำสั่ง

ตัวอย่าง

เธอต้องอยู่ที่นั่น เลย

คุณต้องขายฉัน เลย นะรถคันนั้นนะ

เลย มีความหมายว่า ตลอดไป

4.2.2 เมื่ออยู่ในประโยคบอกเล่า

ตัวอย่าง

ฉันอยากจะอยู่ที่นั่น เลย

รถคันคุณแม่ยกให้ฉัน เลย

เลย มีความหมายว่า ตลอดไป

4.2.3 เมื่ออยู่ในประโยคปฏิเสธ มักจะเกิดร่วมกับคำลงท้าย หรือก

ตัวอย่าง

ฉันไม่อยู่ที่นั่น เลย หรือก

เสื้อนี้ฉันไม่ได้ให้เธอ เลย นะ (ให้ยืมเท่านั้น)

เลย มีความหมายว่าตลอดไป

4.3 เน้นความหมายของคำกริยาวิเศษณ์ที่ปรากฏร่วมด้วยให้หนักแน่นขึ้น

คำเลข - คำกริยาวิเศษณ์ ที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาวิเศษณ์คำอื่น ๆ เป็นกลุ่มคำกริยาวิเศษณ์ 2 คำมีอยู่ 6 กลุ่ม เป็นกลุ่มคำกริยาวิเศษณ์ 3 คำ มีอยู่ 87 กลุ่ม*

* ดูรายละเอียดในหัวข้อที่ 2 หน้า 25

ตัวอย่าง

เด็คนั้น ใจ จริงเลย

เลย เน้นความหมายของคำกริยาวิเศษณ์ จริง ที่ปรากฏร่วมด้วยให้หนักแน่นขึ้น

สันติ น่ารัก มากจริง ๆ เลย

เลย เน้นความหมายของคำกริยาวิเศษณ์ มากและจริง ๆ ที่ปรากฏร่วมด้วยให้หนักแน่นขึ้น

4.4 เน้นความหมายปฏิเสธให้หนักแน่นขึ้น

ค่าเลย - คำกริยาวิเศษณ์ ที่มีความหมายนี้ ถ้าปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ ไม่ ในประโยคปฏิเสธ จะเน้นการปฏิเสธให้หนักแน่นขึ้น ถ้าปรากฏร่วมกับคำเฉพาะ อย่า ในประโยคคำสั่ง จะเน้นการห้ามให้ชัดเจน และฟังนุ่มนวลขึ้น

ตัวอย่าง

ฉัน ไม่ชอบเขาเลย

เลย เน้นความหมายปฏิเสธว่าไม่ชอบให้หนักแน่นขึ้น

เธอ อย่าไปเลย (งานนี้ไม่สนุกหรอก)

เลย เน้นการห้ามให้ชัดเจนและฟังนุ่มนวลขึ้น

4.5 เน้นความหมายของประโยคที่แสดงเหตุผลสนับสนุนข้อคิดเห็นหรือความรู้สึกของผู้พูดให้หนักแน่นขึ้น เพื่อให้ผู้ฟังเห็นคล้อยตาม มักจะเกิดร่วมกับคำช่วยช่วยหน้ากริยา ยิ่ง และคำช่วยหลังกริยา อยู่

ตัวอย่าง

เมื่อเช้า ฉันยังเห็นเขาเลย (เธอจะว่าเขาไม่มาได้อย่างไร)

เมื่อเช้า ฉันยังเห็นเขาอยู่เลย (เธอจะว่าเขาไม่มาได้อย่างไร)

เลย เน้นความหมายของประโยคข้างบนให้หนักแน่น แสดงเหตุผลสนับสนุนความรู้สึกของผู้พูดซึ่งแน่ใจว่าเขามาแล้ว ๆ เพราะได้เห็นเขาเมื่อเช้านี้เอง